

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

XXI. De Sacerdotibus in inferiori gradu constitutis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

pendunt Pontificali aut alii cuilibet dignitati vel beneficio, sponte ac liberè constitutus fuerit, si postmodum ignorans revocatus fuerit, tenebit cessio per eum facta, anrequam ad ipsius procuratoris, vel illius in cuius manibus cessio fuerat faciendâ, notitiam revocatio huiusmodi fuerit deducta: nisi forte per ipsos, aut alios dolo malo factam fuerit, quò minus ad eos, vel eorum alterum, ante cessationem revocatio perveniret.

Qui impetravit cedendi licentiam, compellitur renunciare. h. d.
Aliud juris est, si qui cedendi licentia cum instantia postulata, atque obtemperata, levitate fortè cedere præmittant: eos enim ad cedendum compellendos esse generali Concilio a statutur.

DE DEPOSITIONE, SEV DEGRADATIONE.

TITVLVS XX.

Spirituale conjugium dissolvitur per degradationem. h. d.
Per degradationem quoque conjugium Ecclesiæ & Episcopi dissolvitur. Nihil enim est aliud degradatio, quam degradatio deicere: quod institutum est ad similitudinem b exaurationis ejus qui militia deleruit armata: cui tam militaris ordo, quam etiam insignia ob delictum detrahuntur.

Duplex est degradatio, verbalis & actualis. h. d.
Est autem degradatio duplex, verbalis scilicet & actualis. Verbalis degradatio est, cum ab eo, qui auctoritatem habet, assistente cetero Episcoporum numero, deponitionis fertur sententia. Actualis verò, sive sollemnis est, cum non solum fertur sententia, verum etiam ab eo qui degradandus est, vestes & insignia sui ordinis gradatim auferuntur. Cujus ordo ac series, latissime Bonifaciana constitutione demonstratur.

Proprius solum Episcopus potest deponere constitutos in minoribus ordinibus: secus in majoribus. h. d.

Quod etiam dictum est, Episcoporum numero assistente, sic intelligi oportet, si de Episcopo, aut illo degradando agatur, qui sit in majoribus ordinibus constitutus. Ceterum si de iis agatur qui minoribus tantum insigniti sint, proprii Episcopi sententia, absque illo Episcoporum interventu, satis erit.

In degradatione sacerdotum ob causam hæresis potest procedere solum Episcopus delinquentium, cum suis minoribus pralati. h. d.

Quoniam interdum etiam si Presbyter, vel in sacris constitutus degradandus fuerit, plurimum Episcoporum interventus necessarius non erit: nam tales, si pro hæresi & seculari curiæ tradendi, vel perpetuò immutandi sint, quia Episcoporum numerus facile convenire non potest, solum Episcopus, convocatis Abbatibus & aliis pralatis, vniuersisque diocesis pietate ac bonis artibus instructis, degradare poterit.

Degradatus traditur curiæ seculari, & pro eo debet Ecclesia intercedere, & degradatus si mensuris sacris, excommunicatur. h. d.

Cab Ecclesiastico foro fuerit projectus, seculari curiæ traditur puniendus. Unde celebranda h erit talis degradatio seculari præsentate potestate, & cum perfecta fuerit, pronuntiandum, ut secularis iudex degradatum, tanquam clericali privilegio exutum, in forum suum recipiat puniendum: pro quo tamen Ecclesia debet intercedere, ut citra mortis periculum in eum sententia non moderetur: & si impetraverit, & degradatus poenæ su-

a C. quidam cedendi. extr. eod. tit. b C. 2. s. actualis. de poen. in 6. c d. ca. 2. s. verbalis. de poen. in 6. d d. cap. 2. e Canon. si quis invidiosus. 15. quæst. 7. f Canon. si autem. in fin. d. 15. q. 7. g Canon. 1. de hæres. in 6. h Canon. novimus. extr. de verbor. significat.

perthes fuerit, ab administratione sui ordinis debet abstinere. Quod si singulo militia coelestis exaurationis, assu temerario sibi dudum commissum audebit in posterum attrahere ministerium, etiam ab Ecclesia ex canonis Apostolorum erit abscindendus.

DE SACERDOTIBVS IN INFERIORI GRADU CONSTITVTIS.

TITVLVS XXI.

Sacerdotes inferioris gradus, sunt Presbyteri: necessarii ad quolibet tractatum esse. h. d.

Nunc descendamus ad sacerdotes in inferiori gradu constitutos: subiequenter postea dicitur, qui licet sacerdotes non sint, in sacris tamen constituti reperuntur: ac denum de his qui in humiliora in domo Dei necessarium ministerium exhibent, qui in minoribus ordinibus dicuntur contineri de quibus omnibus, si quid superius locuti sumus, obiter potius quam ex professo locuti fuimus. Inferiores sacerdotes sunt Presbyteri.

Sacerdotum in duas classes divisio, sumptis originem tam in veteri, quam in novo. h. d.

Et a non ineleganter sacerdotes in duos ordines distribui esse videntur: Hæc enim discreto, & veteri testamento à Deo per Moysen sumptis erant, qui ex præceptis Domini Aaron in summum Pontificem filios verò eius inunxit in minores sacerdotes: quos etiam in novo ab ipso Christo, qui duodecim Apostolos tanquam majores sacerdotes, septuaginta duosque in minores instituit: Petrum verò quasi summum sacerdotem elegit, dum ei præ omnibus & pro omnibus regni caelorum tribuit.

Presbyteri & Episcopi olim erant eadem: sed in remota summatu de Presbyteri unus electus est, qui Episcopus dicitur. h. d.

Presbyterum b autem & Episcopum sumi quod eorum olim extitisse affirmant, & aliud veritas, aliud dignitatis fuisse nomen. Sed cum multi in singulis Ecclesiis Presbyteri constituti essent, in remedium schismatis & sedis esse, ut per illos unus eligeretur, qui eorum esse præponendus: electum autem Episcopum, quod eorum eligentes Presbyterorum: quorum erga Episcopum eligendo crevit honor, ut illis tanquam filiis cooperari deberent, nec jam pro sacerdotibus haberentur, quod illi nullius Episcopi disciplina & providentia gubernarentur.

Presbyter appellatur potius à prudentia, quam à senectute sit.

Presbyteri d vero nomen, quod eorum à senectute sit sumptum, magis tamen sapientiam indicat, quam aetatem, quam corporis canitiem.

Quæ sit Presbyterorum potestas & auctoritas. h. d.

Episcopi & igitur ac Presbyteri non penitus est ab illis circa sacra ministeriorum distinctio: illorum enim, quæ gerere potest Episcopus, quædam Presbyteri suo jure, quædam illius permissione exequentur, quædam vero nullo pacto potest attingere. Proprie jure Presbyter, Dominici corporis f ac sanguinis consecratione, etiam Episcopo præsentate celebrat, assistens baptizans, sanctificato oleo inungit, benedicens, & de peccatis peccatis penitentes, vel in extremis agentes ad reconciliationis admittendi potestatem habet: Episcopo permittente b, aut ultima cogente necessitate

a Dist. 21. in sum. & per totum. b Canon. 1. de ord. & cap. 21. dist. 1. c Canon. cum idem. dist. 1. & canon. legem. dist. 1. d Canon. quæquæ. s. Presbytero. dist. 1. e Canon. quævis. dist. 1. f d. canon. quamvis. & canon. 1. s. ad baptiz. ter. 25. dist. 1. g Canon. constat baptizans. de consecrat. dist. 1. h Canon. 1. & seq. quæst. 8. & canon. Presbyteri. de consecrat. dist. 1.

& baptizatos sacro linire chrismate, & virgines Deo dicare, Presbyteris conceditur. Ecclesias vero erigere, consecrare, reconciliare, sacrum chrisma consecrare, Clericos ordinare, excommunicare, penitentes publice reconciliare, solis Episcopis reservatur.

DE IIS, QUI IN SACRIS SVNT CONSTITUTI. TITVLVS XXII.

In sacris constituti sunt Diaconi, & Subdiaconi: & Diaconi debent Episcopum custodire, sacerdotibus celebrantibus assistere, novum testamentum predicare: Eucharistiam vero praesente Episcopo vel Presbytero, populo erogare non possunt. h. d.

Sicut autem Episcopis Presbyteri, ita etiam b utrifque debent obedientiam Diaconi: ad quos Episcopum predicantem ab infidiis custodire pertinet, ne aut ipse quoquo modo laedatur, aut divina verba per detractores polluantur. Sacerdotibus quoque celebrantibus e in omnibus assistent, Evangelium ad populum praedicabunt. Sed nec baptizare d praesente Episcopo, aut Presbytero, nec Dominici corporis Eucharistiam populo erogare audent debent, nisi praedictis omnibus longius fortasse constitutis, necessitas ad id extrema eos compellat.

Primitiva ecclesia non habuit Subdiaconos, & apud antiquos Subdiaconatus non reponitur inter sacros ordines: sed postea & u ordo inter sacros capus est haberi: & Subdiaconus potest eligi in Episcopum. h. d.

Subdiaconos e licet & Ecclesia primitiva legatur habuisse, talis tamen ordo apud antiquos inter sacros non annumerabatur: paulatim tamen post aliquot temporum curricula coeptus est & subdiaconatus inter sacros ordines reponi, eisque ad similitudinem tam Presbyterorum, quam Diaconorum continentia f fuit imperata, Cumque a multis, an in Episcopum Subdiaconus eligi valeret, haesitaretur, novissimè g post Urbanum Innocentii processit constitutio, quae, ut is quoque in Episcopum libere eligi valeat, declaravit a statuit.

Circa qua versetur officium Subdiaconi. h. d.

Diaconum h igitur Subdiaconus subsequitur: ad quem calicem & patinam ad altare deferre pertinet, & levitis tradere, eisque ministrare. Vreolum quoque, & aquam, manile, & manutergium tenere, Episcopo, Presbyteris, & Levitis pro lavandis ante altare manibus aquam praebere.

Subdiaconus potest quis ordinari in decimo octavo anno, Diaconus in vigesimo, Presbyter in vigesimo quinto. h. d.

Sicut autem Subdiacono minus creditur, quam Diacono: & Diacono minus, quam Presbytero committitur: ita ad Subdiaconatum minor aetas, quam ad Diaconatum, & ad Diaconatum minor, quam ad presbyteratum suffragatur. Poterit igitur hodie i quis, nisi aliud Canonum obstat impedimentum, decimo octavo natus anno ad primum sacrum ordinem, vigesimo ad secundum, ad Presbyteratum vigesimo quinto promoveri.

Proprie sacerdotes appellantur qui Eucharistiam conficiunt, improprie etiam Diaconus & Subdiaconus.

Diximus autem Diaconum & Subdiaconum non esse sacerdotes, proprietatem sermonis attendentes. Proprie k enim sacerdos is est appellandus, cui sacrificium corporis & sanguinis Domini in altari confice-

a d. can. quatuor. dist. 61. & can. i. vers. ad Episcopum. 25. dist. 7. b Can. Diaconi septem. 4. ut regitur. dist. 93. & can. 19. c Can. i. vers. ad Diaconum. dist. 25. d Can. constat baptismi. de consecra. dist. 4. e c. a multis. extr. de atate & qual. f Can. i. dist. 28. g d. c. a multis. extr. de atate & qual. h Can. i. vers. ad Subdiaconum. dist. 25. i Clem. fin. de atate & qual. k Can. i. vers. sacerdos. dist. 21.

re permittitur. Ceterum & ipsi interdum sacerdotes appellantur, sed per abusionem. Vidimus haec de iis, qui in majoribus sunt ordinibus constituti: nunc videamus de iis, qui in Ecclesia Dei minoribus sunt ordinibus insigniti.

DE IIS, QUI SVNT IN MINORIBVS ORDINIBVS CONSTITUTI. TITVLVS XXIII.

Minore ordines sunt Acolythatus, exorcistatus, lectoratus, & ostiariatus. hoc dicit.

Vni igitur in Ecclesia alii minores ordines, qui sine sacramentali unctione, sola Episcopi benedictione, cum quadam vasorum vel indumentorum distributione, praestantur: ut sunt, Acolythus, Exorcista, Lector, Ostiarius. Acolythus a est is, ad quem praeparatio luminum, & qui cereum (a quo nomen quoque ducit) deferre debet, qui suggesta pro Eucharistia subdiaconis praeparat. Exorcista b is est, qui exorcismos memoriter retinere debet, manusque super energumenos & catechumenos in exorcizando imponere. Lector e autem is appellatur, qui lectiones debet pronuntiare, & ea, quae Prophetae vaticinati sunt, populis praedicare. Ad Ostiarium d pertinent claves Ecclesiae, ut laudat & aperiat templum Dei, & omnia quae sunt intus extraque, custodiat, fideles recipiat, excommunicatos & infideles provido iudicio repellat.

Psalmista est minor ordo, & potest conferri a solo presbytero. hoc dicit.

Et & psalmista, id est, Cantor, qui absque scientia Episcopi e, presbytero solum iubente, officium suscipit cantandi: qui & ipse, licet apud antiquos dubitatum fuerit, inter minores ordines coeptus est annumerari f.

Constituti in majoribus ordinibus nullo pacto matrimonium contrahere possunt, sed constituti in minoribus possunt: sed si contrahant, privantur beneficiis & dignitatibus Ecclesiasticis. h. d.

Horum autem & sacrorum valde dispar est conditio: siquidem illis ita est continentia imperata g, ut nunquam ad matrimonium aspirare valeant: his autem, si ad superiores ordines proveli noluerint, matrimonium contrahere minime interdicitur: sed eo casu non solum ad sacros ordines, & Ecclesiasticas dignitates, & administrationes admittendi non sunt: sed etiam h beneficiis, quae unquam forte habuerint, privandi erunt: nam nec ea sine pravo exemplo possunt & gravi scandalo retinere i: & tales bona Ecclesiastica dilapidare solent. Hucusque singulariter tam de majoribus ordinibus quam de minoribus breviter tractatum fuit: exponamus nunc aliqua, quae tam majorum ordinum, quam minorum, sunt communia.

COMMVNIA TAM MAIORVM, QVAM MINORVM ORDINVM. TITVLVS XXIV.

Memores debent maioribus exhibere reverentiam, majores vero minoribus amorem & charitatem. h. d.

In primis admonendi sunt ii, qui minori sub ordine constituti sunt & officio, ut iis, qui aut ordine praecelant, aut officio, reverentia & obedientiam k exhibeant, nec per temeritatem alter alterius partes sibi vindicent. Majores quoque meminerint, se majores esse, no dominos: & ob id inferioribus non tanquam subditis dominantur, sed

a Can. i. 4. ad acol. dist. 25. b d. can. i. 4. ad exorcistam. c d. can. i. 5. ad lectorem. d d. canon. i. 5. ad ostiarium. e can. psalmista. dist. 23. f gl. in vers. psalmista. can. i. 21. dist. & can. 7. vers. ad psalmist. 25. dist. 25. g dist. 26. & 32. per totum. h Can. i. c. quod ad. & ca. diversis. extr. de cler. conjug. i c. cum decorem. extr. de cleric. conjug. k Can. a subdiacono. dist. 25. gl. 2. c. ad aures. extr. de temp. ordin.